

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 213/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Eugenom Kostovčíkom, advokátom, Gelnická 33, Košice, proti uzneseniu Správneho súdu v Banskej Bystrici sp. zn. ZA-30S/196/2021 zo 16. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy uznesením správneho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie správneho súdu zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Uznesením správneho súdu č. k. 30S/196/2021-160 z 26. marca 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy konania 1 599,32 eur. Proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ a aj žalovaný podali sťažnosť, o ktorej bol rozhodnuté napadnutým uznesením vydaným sudkyňou. Sudkyňa zmenila rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka tak, že žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy konania 1 150,65 eur.

3. Sudkyňa okrem iného konštatovala, že nebola nepreukázaná spätosť a viazanosť cesty právneho zástupcu sťažovateľa zo sídla advokátskej kancelárie v Košiciach do Bratislavy len a výlučne na účel osobnej účasti na verejnom vyhlásení rozsudku kasačného súdu a len a výlučne v tejto veci. Nemožno spravodlivo uložiť povinnosť protistrane, aby znášala náklady spojené s cestou právneho zástupcu sťažovateľa, pokiaľ právny zástupca sťažovateľa mohol mať v hlavnom meste aj svoje iné

(súkromné či služobné) aktivity. Na odôvodnenosť a oprávnenosť týchto výdavkov nemá vplyv ani skutočnosť, že sťažovateľovi bola priznaná odmena za účasť jeho právneho zástupcu na verejnom vyhlásení rozsudku pred kasačným súdom. Náklady spojené s týmto úkonom právnej služby a ďalšie výdavky nie sú automaticky priznávané k odmene. Aj tieto je povinný súd vždy dôsledne vyhodnocovať z hľadiska ich preukázateľnosti a najmä úzkeho súvisu len a výlučne s vykonaným a uplatneným úkonom právnej služby. Na podporu svojho právneho názoru sudkyňa poukázala na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/33/2010 zo 14. júla 2011 a sp. zn. 5Sžf/67/2011 z 23. augusta 2012. Z týchto dôvodov preto sudkyňa nepriznala sťažovateľovi cestovné, náhradu za stratu času, ako aj výdavky spojené s ubytovaním a parkovaním.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa názoru sťažovateľa nemá nepriznanie daných uplatnených výdavkov oporu v Správnom súdnom poriadku (ďalej len „SSP“) a ani vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Z dôvodu účasti jeho právneho zástupcu na verejnom vyhlásení rozsudku kasačného súdu nevyhnutne museli vzniknúť výdavky súvisiace s cestovaním a stratou času, ktoré majú priamu súvislosť a väzbu na daný úkon právnej služby, boli *ipso facto* ním vyvolané, a preto boli nevyhnutné a účelne vynaložené.

5. Sťažovateľ uviedol, že nie je možné spravodlivo žiadať, aby právny zástupca preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti, t. j. aby preukázal, že cestu uskutočnil výlučne a len pre účely zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozhodnutia kasačného súdu. Ak jeho právny zástupca netvrdil, že cestu uskutočnil výlučne a len na účel účasti na verejnom vyhlásení rozhodnutia kasačného súdu, to neznamená, že ide o dôkaz, že cestu neuskutočnil výlučne a len na uvedený účel.

6. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 6Sžf/39/2011 z 20. júna 2012, sp. zn. 6Sžf/23/2012 z 27. februára 2013, sp. zn. 4Sžf/43/2012 z 18. júna 2013 a sp. zn. 1Sžf/108/2015 z 25. apríla 2017. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorými argumentovala sudkyňa, nie je možné považovať za ustálenú judikatúru. Skutkové a právne závery uvedené v napadnutom uznesení preto sťažovateľ považuje za neudržateľné z ústavného hľadiska, ktoré majú za následok porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 ústavy.

7. Podľa sťažovateľa ak osobná účasť advokáta na verejnom vyhlásení rozsudku pred kasačným súdom súvisí s výkonom procesných oprávnení účastníka konania a za tento úkon právnej služby vyhláška ustanovuje nárok na odmenu (§ 13a ods. 4), nepriznanie daných uplatnených výdavkov zásadným spôsobom obmedzuje účastníka konania pri uplatňovaní základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Vychádzajúc aj z doktríny minimalizácie zásahov ústavného súdu do činnosti orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 303/04, III. ÚS 770/2016), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva. Rozhodnutie o trovách konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka negatívne dotknúť. Avšak z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho konania ich podľa názoru ústavného súdu nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietky proti procesnému postupu všeobecného súdu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej (m. m. III. ÚS 537/2015). Ústavný súd preto pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej povahy, postupuje nanajvýš zdržanlivo, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnenému prieskumu a k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že postup všeobecného súdu je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich trovy konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepíateho formalizmu), a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o trovách konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

9. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdení, že pokiaľ sudkyňa pristúpila k nepriznaniu náhrady trov konania pozostávajúcich z cestovného a náhrady za stratu času vrátane nákladov súvisiacich s ubytovaním a parkovaním z dôvodu ich nepreukázania, napadnuté uznesenie správneho súdu je nezákonné, a tým aj ústavne nesúladne.

10. Ústavný súd poznamenáva, že zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne (m. m. II. ÚS 31/04).

11. Trovy vynaložené účastníkom konania v konaní musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, teda aj keď má účastník konania nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne, to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015).

12. Podľa § 163 SSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v súvislosti s uplatňovaním a bránením práva na správnom súde.

13. K argumentácii sťažovateľa uvedenej v bode 5 ústavný súd uvádza, že právny zástupca sťažovateľa mal možnosť preukázať aj čestným vyhlásením, že cestu uskutočnil výlučne a len s cieľom zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozhodnutia kasačného súdu. Ústavný súd v rámci súčinnosti so správnym súdom zistil, že takéto čestné vyhlásenie nebolo ako príloha pripojené k vyčísleniu trov konania. V tomto prípade sudkyňa uplatnila zákonom daný priestor pre uváženie priznania daných výdavkov, pretože § 163 SSP jej umožnil pri rozhodovaní o nich zvoliť daný postup. Ústavný súd dodáva, že v prípade daných uplatnených výdavkov sudkyňa mohla tiež prihliadnuť aj na faktor ich odôvodnenosti a účelnosti vzhľadom na skutočnosť, že uplatnené výdavky (904,58 eur) predstavujú oproti priznanej odmene za daný úkon právnej služby (114,42 eur) takmer 8-násobok jej hodnoty (m. m. III. ÚS 464/2015). Daný úkon právnej služby efektívnejšie ako advokát cestujúci zo vzdialenosti viac ako 400 km do sídla kasačného súdu podľa názoru ústavného súdu vykoná iný advokát/substitút pôsobiaci v jeho sídle, pretože v opačnom prípade môžu vzniknúť pochybnosti o možnom účelovom navyšovaní trov konania.

14. Ústavný súd uvádza, že po preskúmaní napadnutého uznesenia sudkyne ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. Sudkyňa jasne, zrozumiteľne a logicky vyjadrila v tejto časti dôvody zamietnutia sťažnosti sťažovateľa. Nemožno preto vysloviť, že by postupovala svojvoľne alebo akýmkoľvek iným zjavne nesprávnym (ústavne nesúladným) spôsobom vykladala, resp. aplikovala príslušné právne predpisy (§ 163 SSP). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa sudkyňa takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu (resp. vyhlášky) nedopustila.

15. Ústavný súd poukazuje aj na platnú právnu úpravu, ktorá na odôvodnenie súdneho rozhodnutia vydaného vo forme uznesenia nekladie rovnako vysoké nároky ako v prípade, pokiaľ ide o rozhodnutie vydané vo forme rozsudku. Uznesenie totiž predstavuje jednoduchšiu procesnú formu rozhodovania všeobecných súdov a v zmysle § 236 Civilného sporového poriadku v jeho prípade postačuje stručné odôvodnenie. Ústavný súd na túto skutočnosť vo svojej judikatúre opakovane poukazuje (porovnaj napr. I. ÚS 236/2019, I. ÚS 238/2019 či I. ÚS 114/2022). Sudkyňa svoje rozhodnutie podporila odôvodnením, ktoré ústavný súd považuje za dostatočné. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti je preto len polemikou s právnym záverom sudkyne, ktorá v napadnutom uznesení vyslovila, že sťažovateľ nepreukázal dané uplatnené výdavky.

16. Ústavný súd ďalej uvádza, že právny zástupca sťažovateľa sa osobne zúčastnil verejného vyhlásenia rozsudku kasačného súdu, čím sťažovateľovi poskytol právnu pomoc. Z tohto dôvodu nemohlo byť porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ tiež namietal, že ak mu správne súdy ako úspešnému účastníkovi konania nebudú priznávať dané uplatnené výdavky, bude týmto zásadným spôsobom obmedzený pri uplatňovaní základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Ústavný sa nestotožňuje s touto premisou sťažovateľa vzhľadom na charakter daného úkonu právnej služby. V prípade účasti na vyhlásení rozsudku už totiž nedochádza k uplatneniu alebo bráneniu práva (účastník konania, resp. jeho právny zástupca už na verejnom vyhlásení rozsudku nevyjadruje svoj procesný postoj k predmetu konania)

a zároveň jeho vykonanie nie je nevyhnutné. V tomto prípade nedochádza zo strany právneho zástupcu k úkonu, ktorý by vyžadoval konkrétnu znalosť veci. Účelom účasti účastníka konania, resp. jeho právneho zástupcu na verejnom vyhlásení rozsudku je najmä „kontrola“ miesta a času vyhlásenia, zloženia senátu a zhody vyhláseného výroku a dôvodov s výrokom a odôvodnením v písomnom vyhotovení rozsudku.

17. Ústavný súd sa oboznámil aj s rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré poukázala sudkyňa v napadnutom uznesení a sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, a zistil, že pri rozhodovaní o daných výdavkoch najvyšší súd zaujal odlišné právne názory. V tejto súvislosti ústavný súd ale uvádza, že ak sa v rozhodovacej praxi všeobecných súdov vyskytnú rozhodnutia, ktoré v tej istej, prípadne analogickej právnej otázke zaujmú odlišné právne názory, ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zveruje primárne najvyššiemu súdu (jeho plénu a príslušnému kolégiu) v podobe právomoci zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, a to aj mimo rozhodovania v dovolacej agende [§ 21 ods. 3 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] a sekundárne aj krajským súdom a okresným súdom (resp. ich plénam, kolégiám, prípadne grémiám vrátane jednotlivých sudcov) v podobe podávania podnetov, prerokovania a vyjadrovania sa k podnetom a predloženia podnetov na prijatie stanoviska k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

18. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

19. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

20. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu